

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

**KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO**

ZAKON Br. 02/L-116

ZA HEMIKALIJE

Skupština Kosova,

Na osnovu Poglavlja 5.1 (i) i 9.1.26 (a) Ustavnog okvira o Privremenim Institucijama Samoupravljanja Kosova (Pravilnika UNMIK-a br. 2001/9, datum 15 maja 2001),
U cilju stvaranja zakonskog okvira, mehanizama i uslova prema standardima Evropske Unije za upravljanje hemikalijama na Kosovu,

Usvaja:

ZAKON ZA HEMIKALIJE

POGLAVLJE I

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Cilj i obuhvaćanje

1.1. Cilj ovog zakona je uređivanje postojećeg upravljanja hemikalija, određivši mere za zaštitu sredine i ljudskog zdravlja od štetnog uticaja hemikalija.

1.2. Ovaj Zakon uređuje:

- a) prava i dužnosti pravnih ili fizičkih osoba,;
- b) zahteve i procedure za registraciju hemikalija;
- c) potvrdu o sastavu, informacije, klasifikaciju, paketiranju i etiketiranju hemikalije;

Član 2 Izuzeci

2.1. Odredbe ovog Zakona neće se primeniti za namenjene preparate za poslednje korisnike, njihovih krajnjih stanja kao što su:

- a) medicinske proizvode za medicinsku i veterinsku upotrebu;
- b) kozmetičke proizvode;
- c) mešavina substanci u formi otpadaka ;
- d) prehrambene proizvode;
- e) hrana za životinje;
- f) produkti za zaštitu bilja ;
- g) biocidi;
- h) radioaktivne substance.

2.2. Odredbe ovog Zakona neće se primeniti za :

- a) putni transport, željeznički i vazdušni promet opasnih hemikalija;
- b) hemikalije koje prelaze tranzitno po putevima Kosova, a koja će se nadgledati od carine pod uslovom da se hemikalije nikako ne deponuju i preraduju u Kosovu;
- c) hemikalije koje su obuhvaćene u Konvenciji za Zabranu, Razvoj, Proizvodnju, Sakupljanje, i Upotrebu Hemijskog Oružja i njihovih perkursora.

Član 3 Definicije

3.1. Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona su:

a) Hemikalija - su substance, hemijski elementi ili njihovi spojevi, i materije u prirodnom stanju ili sintetički proizvedeni u proizvodnom procesu, uključujući i dodatke (aditive), koji su nužni za održavanje njihove stabilnosti, odnosno nečistoće, koje se pojavljuju tokom proizvodnje zbog priminjenoga proizvodnog postupka. Ali ne uključuje sastave koje se dele ne promeniivši stabilnost ili sastav substance.

b) Polimeri - su substance koje su sastavljene od molekula, za koje je značajan poredak jedne ili više vrsta monomernih jedinica i gde velika većina molekula sadrži najmanje tri monomerne jedinice koje su kovalentnom vezom međusobno povezane ili s jednom ili više drugih monomernih jedinica ili nekih drugih reaktanata. Takve molekule smiju biti raspodeljene unutar takvog područja tako da se razlike u njihovim masama mogu, prije svega, povezati s razlikama u broju prisutnih monomernih jedinica. U tom smislu izraz "monomerna jedinica" znači izreagirani oblik monomera u polimeru.

c) Upravljanje hemikalija - znači sprovođenje određenih mera i aktivnostima što se preduzimaju za hemikalije za vreme roka trajanja , u cilju optimalnog menadžiranja za vreme proizvodnje , izvoza, uvoza, tranzita upotrebe, očuvanja , ambalažiranja etiketiranja hemikalija i zaštite životne sredine , ljudskog zdravlja , u skladu sa aktualnim razvojnim principima i mere nadgledanja .

d) Puštanje u promet - znači proizvod hemikalija ili gotovih preparata za treće lice obuhvativši uvoz u teritoriju Kosova.

e) Aplikant - znači proizvođač, uvoznik, distributor ili njihov autorizovani predstavnik, osoba koja preko pridodate dokumentacije sa aplikacijom daje traženu informaciju zakonom za notificiranje novih supstanci.

f) Preparat - su mešavine ili jedinjenja koja sačinjavaju dve ili više supstanci.

g) Postojeće substance - znače substance koje su uvrštene u registru EINECS.

h) Nove substance - znače substance koje se ne nalaze u registru EINECS, ove substance mogu se rasporediti u Listu ELINCS.

i) Opasne hemikalije - su hemikalije koje imaju jednu ili više opasne osobine klasificirane prema određenim uslovima u ovom Zakonu:

i. eksplozivne hemikalije - su krute, tekuće substance i jedinjenja u obliku paste ili želatine koje mogu egzotermno reagirati, takođe i u odsutnosti kisika iz zraka, pri čemu se vrlo brzo stvaraju i ispuštaju plinovi koji pod određenim uvjetima detoniraju, brzo se zapale ili usled zagrijavanja i povišenog tlaka eksplodiraju, ako su delimično izolirane.

ii. oksidirajuće hemikalije - su substance i jedinjenja koji dovode do snažne egzotermne reakcije kada su u dodiru s drugim supstancama, posebno sa onima koje su zapaljive.

iii. ekstremljivo zapaljive hemikalije - su substance i jedinjenja, koji u kontaktu sa drugim supstancama i jedinjenjima, posebno sa zapaljivim supstancama, uzrokuju jake ezotermičke reakcije.

iv. Jako zapaljive hemikalije - su:

- Substance i jedinjenja koji se u dodiru sa zrakom zagriju i sami od sebe zapale već pri normalnoj temperaturi i tlaku bez dovođenja vanjske energije,
- Substance i čvrsta jedinjenja koji se lako zapale već pri kratkotrajnom dodiru s izvorom plamena, a zatim dalje gore i troše se i onda kada se izvor plamena odstrani,
- Tekuće substance i jedinjenja koji imaju vrlo nisko plamište,
- Substance i jedinjenja koji u dodiru s vodom ili njenom parom ispuštaju u opasnim količinama lako zapaljive plinove.

v. zapaljive hemikalije - su substance i jedinjenja koji imaju nisko plamište.

vi. vrlo otrovne hemikalije - su substance i jedinjenja koji kod gutanja, u dodiru s kožom i udisanjem vrlo malih količina mogu uzrokovati smrt ili vrlo teška akutna ili hronična oštećenja zdravlja.

vii. otrovne hemikalije - su substance i jedinjenja koji kod gutanja, u dodiru s kožom i udisanjem malih količina mogu uzrokovati smrt ili vrlo teška akutna ili hronična oštećenja zdravlja.

viii. štetne hemikalije - su substance i jedinjenja koji kod gutanja, u dodiru s kožom i udisanjem mogu uzrokovati smrt ili vrlo teška akutna ili hronična oštećenja zdravlja.

ix. nagrizajuće hemikalije - su substance i jedinjenja koji mogu u dodiru sa kožom izazvati oštećenja svih slojeva tkiva.

x. nadražujuće hemikalije - su materije jedinjenja koji mogu pri kratkotrajnom, dugotrajnom ili ponovljenom dodiru s kožom ili sluznicom uzrokovati upale.

xi. hemikalije koje dovode do preosjetljivosti - su materije i jedinjenja koji mogu nakon udisanja ili prolaska kroz kožu izazvati reakciju preosjetljivosti tako da daljnje izlaganje tim substancama ili pripravcima dovodi do posebnih štetnih učinaka javljanja preosjetljivosti.

xii. kancerogene hemikalije - su materije i jedinjenja koji nakon udisanja, gutanja ili prolaskom kroz kožu mogu izazvati rak ili povećati učestalost njegove pojave.

xiii. mutagene hemikalije - su materije i jedinjenja koji nakon udisanja, gutanja ili prolaskom kroz kožu mogu uzrokovati nasljedna genetska oštećenja ili značajno povećati njihove pojave.

xiv. reproduktivno toksične hemikalije - su materije i jedinjenja koji nakon udisanja, gutanja ili prolaska kroz kožu mogu uzrokovati ili povećati verovatnost pojave nenasljednih štetnih uticaja na potomstvo i/ili poremetiti muške ili ženske reproduktivne funkcije ili nakon gutanja, udisanja ili prolaska kroz kožu (doticaja s kožom) mogu štetno delovati na plodnost, plod ili potomstvo.

xv. hemikalije opasne za okolinu - jesu materije i jedinjenja koji zbog svojih svojstava, količine i unošenja u sredinu mogu biti štetni za zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet, odnosno biološku raznovrsnost sredine.

j) Notifikacija - je informacija koja se predaje u MSPP od strane aplikanta za cilj puštanja u promet nove hemikalije, odnosno notifikiranje predstavlja objavu, javljanje ili predstavljanje nove substance preko dokumentacije koja sadrži potrebne podatke pre nego što se pušta na promet. Notifikacija, uopšteno obuhvaća osnovnu informaciju o identitetu substance (koristi se da bi se identificirala nova substanca i da bi se potvrdio njen status), za obim proizvodnje, identitet proizvođača i objavljivanje informacija u javnosti za nove substance.

k) Istraživanja i naučni razvoj - znači naučna istraživanja, analiza hemijskih substanci u cilju nadgledanja i određivanja glavnih karakteristika, efekte i uticaj substance kao i naučna istraživanja u vezi sa procesom proizvodnje.

l) EINECS - (European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances) jeste postojeće Substance Komercijalnih Hemikalija i predstavlja postojeći registar postojećih tržišnih substanci koji sadrži popis svih substance na tržište do 18. Septembar 1980. godine, a obavljen je kao evropski popis postojećih substanci u Službenom listu EU C 146/4 dana 15.6.1990. godine.

m) ELINCS - (European List of Notified Commercial Chemical Substances) je Europska Lista notifikacije komercijalnih substanci i hemikalija, i predstavlja evropski popis novih substanci.

- n) **Ministarstvo** - znači Ministarstvo Sredine i Prostornog planiranja (MSPP).
- o) **Ministar** - znači Ministar Ministarstva Sredine i Prostornog Planiranja.
- p) **EC** - predloženi broj koji potiče iz brojeva "EINCES/ELINCS" ali ne bivajući u konfuznost sa brojem EC dokumenata iz Evropske Komisije po zakonodavstvu EU na snazi.
- q) **Orijentirani postupci za istraživanje i razvoj** - znači daljni razvoji substanci koji tokom pilot planova i eksperimentalnih proizvoda se upotrebljavaju za testiranje u oblasti prihvatanja hemijskih substanci.

II POGLAVLJE

NOTIFIKACIJA I STAVLJANJE U PROMET NOVIH SUBSTANCI

Član 4

Puna notifikacija

4.1. Svako lice koji ima nameru da uvozi ili proizvodi substance ili nove preparate, podnosiće notifikaciju Ministarstvu. Notifikacija će sadržati ove informacije:

a) tehničku dokumentaciju s podacima nužnim za procenu pretpostavljene opasnosti, trenutne ili odgođene koju materija može predstavljati za čoveka i okolinu s ostalim dostupnim podacima koji su merodavni za tu svrhu.

Dokumentacija treba sadržati informacije i rezultate studija, čije su propisane podzakonskim aktima koje su propisane na osnovu paragrafa 2 ovog člana, zajedno sa potpunog i detalnog prepisa sačinjene studije, upotrebljene metode ili bibliografske reference;

b) izjavu o nepoželjnim učincima hemiske substance pri različitim oblicima pretpostavljene upotrebe i na osnovu tehničkih uputstva Evropske Kancelarije za hemikalije;

c) predloženo razvrstavanje i obeležavanje substance u skladu s ovim Zakonom;

d) u slučaju opasnih substanci, predlog teksta Sigurnosno-tehničkog Lista u skladu sa članom 21, ovog zakona.

4.2. Sadržaj prijave i postupak prijave nove substance pravilnikom utvrđuje ministar podzakonskim aktom.

Član 5

Izuzetci zahteva za notifikaciju

5.1. Odredbe člana 4,7,9 i 10 ovog zakona neće se sprovoditi za:

a) substance koje su registrirane na listi EINECS-a;

b) aditive i substance za ekskluzivnu upotrebu u hrani za životinje;

c) substance za ekskluzivnu upotrebu kao aditiv na prehambenim proizvodima ili substance za ekskluzivnu upotrebu kao začine na prehrambenim proizvodima;

d) aktivni sastojci za ekskluzivnu upotrebu na zdravstvenim proizvodima ; ali se ovde ne obuhvaćaju hemijski međuproizvodi.

e) substance za ekskluzivnu upotrebu na drugim proizvodjačkim sektorima , gde postoje slične procedure za notifikaciju i usvajanje, i za koje su zahtevi najmanje ekuivalentni sa onim što su određeni iz ovog Zakona.

5.2. Substance koje će se smatrati kao notificirane ovim zakonom su:

a) polimeri izuzev oni koji u svom sastavu imaju više od 2 % bilo koje substance koji nije registrovan u registru EINECS;

b) substance koje se puštaju u promet od proizvodjaca u kolicini ne više od 10 kg za jednu godinu , tada kad proizvodjač ili uvoznik ispunjava inmponirane uslove od države na kojoj se vrši promet ovim substancama ;

c) substance koje se puštaju u promet u ograničenim količinama i koje ne prelaze količinu od 100 kg za proizvodjača za jednu godinu i što su određene ekskluzivno za ciljeve istraživanja i naučnog razvoja i koji se vrše pod kontroliranim uslovima ;

d) substance koje se puštaju u promet u cilju istraživanja i razvoja procesa sa ograničenim brojem klijenata i ograničenom količinom uredjenom po određenim uslovima sa podzakonskim aktovima koje odobrava Ministar prema stavu 4 ovog člana.

5.3. Svaki proizvodjač ili uvoznik koji se odstranjuje prema paragrafu 2 tačka (c) ovog člana treba održavati podatke i beleške o identitetu substance, etiketiranju, količini i listu klijenata ovi podaci treba da se dostavljaju Ministarstvu na dispoziciji posle njegovog zahteva.

5.4. Ministar baziran na zakonodastvo EZ na snazi treba doneti podzakonske normativne aktove o uslovima za pakiranje i obeležiti substance prema paragrafu 2 ovog člana kao i o detaljnim uslovima korisćenja određenih izuzetaka u paragrafu 2 tačka (d) ovog člana.

Član 6

Dodatni testovi za podnositelja prijave za notifikaciju substanci

6.1. Izuzeci iz člana 9, ovog Zakona, svaki podnosioc prijave za notifikaciju substance koja je već notificirana, treba informisati Ministarstvo za slučajev:

a) kada puštena substancia u promet dostiže količinu od 10 tona za proizvodjaca za jednu godinu ili kad totalna puštena suma u prometu dostiže količinu od 50 tona za proizvodjaca, na ovim slučajevima Ministarstvo zahteva da se preduzimaju dodatni testovi/studiranja odredivši i vremenski rok, u skladu sa podzakonskim aktovima donošene na osnovu paragrafa 3, ovog člana ;

b) kada količina puštene substance u promet dostiže količinu od 100 tona za proizvodjaca za jednu godinu ili kada totalna količina puštena u promet dostiže 500 tona za proizvodjača , u ovim slučajevima Ministarstvo ce zatražiti preduzimanje testova /dodatnih studiranja u odredjenom vremenskom roku , u skladu sa normativnim aktovima usvojene na osnovu paragrafa 3 ovog člana , osim u slučajevima kada podnosioc

prijave za notifikaciju ima razloga zašto testovi /studiranja nisu potrebni ili zašto bi predložio testove/alternativna naučna studiranja ;

c) kada je puštena supstanca u prometu dostigla količinu od 1000 tona za proizvođača ili kada je totalna suma puštena u prometu dostiže količinu od 5000 tona za proizvođača, u ovim slučajevima Ministarstvo treba sastaviti program za testove /dodatnih studiranja koji se trebaju preduzeti u određenom vremenskom roku, u skladu sa podzakonskim aktovima usvojene na osnovu paragrafa 3, ovog člana.

6.2. Kada dodatni testovi se završavaju u skladu sa paragrafom 1, ovog člana, podnosioc prijave za notifikaciju treba ponuditi Ministarstvu rezultate završenih studiranja.

6.3. Ministar sa podzakonskim aktom određuje način tretiranja testova i studiranja što su preduzeti od prijavljenika za slučajeve određene u ovom članu.

Član 7 Reducirano Notificiranje

7.1. Svaki podnosioc prijave za notificiranje koji ima za cilj da pušta u promet substance na tržištu Kosova u količini manjoj od jednog tona za proizvođača godišnje, dužan je da u Ministarstvu dostavlja notifikaciju koja sadrži:

- a) tehničku dokumentaciju sa neophodnim podacima za ocenjivanje predviđene opasnosti, sadašnje ili buduće opasnosti što može supstanca predstaviti za životnu sredinu i ljudsko zdravlje kao i relevantne podatke za ovaj cilj, u skladu sa podzakonskim aktovima usvojene na osnovu paragrafa 3, ovog člana, zajedno sa detaljnim opisom vršenih studija, upotrebljenih metoda ili bibliografskih referencija;
- b) deklaraciju za negativni uticaj hemijskih supstanci za predviđeno upotrebu ili druge načine;
- c) predlog za razvrštavanje prema vrstama i etiketacija substance u skladu sa ovim Zakonom i podzakonskim aktima bazirana na zakonodastvu EZ na snazi;
- d) Predlog tekst Sigurne Liste – tehničke sigurnosti, u slučaju opasne substance, treba se vršiti u skladu sa članom 21, ovog Zakona.

7.2. Kada je puštena količina na tržištu manja od 100 kg za proizvođača godišnje, podnosioc prijave za notifikaciju može reducirati informaciju na tehničku dokumentaciju do minimuma, po pravilima određeni sa podzakonskim aktovima usvojene na osnovu paragrafa 3, ovog člana.

7.3. Ministarstvo će odrediti minimalne zahteve za tehničku dokumentaciju koja se referiše u paragrafu 1 tačka (a) i paragrafa 2 ovoga člana, uzimajući u obzir informacije i postojeće rezultate iz preduzetih studija.

7.4. U slučajevima kada podnosioc prijave za reduciranu notifikaciju u skladu sa paragrafom 3 ovog člana, on, pre nego što se supstanca pušta u tržište i dostiže 100 kg za godišnju proizvodnju, ili pre nego što puštena količina na tržište dostiže 500 kg proizvođač treba da podnese u Ministarstvu dodatne neophodne informacije da bi kompletirao tehničku dokumentaciju do zahtevanog nivoa u paragrafu 1 tačka (a) ovog člana .

7.5. U slučajevima kada podnosioc prijave za notifikaciju podneo reduciranu notifikaciju u skladu sa paragrafom 1 tačka (a) ovog člana, on, pre nego što količina puštene substance na tržište dostiže 1 ton godišnje proizvodnje, ili pre puštene substance u tržište dostiže 5 tona, onda podnosioc prijave za notifikaciju treba dostaviti potpunu notifikaciju u skladu sa članom 4, ovog zakona.

7.6. Za notificirane substance u skladu sa paragrafom 1 i 3 ovog člana od podnosioca prijave za notifikaciju traži se da bude svestan za opasne sastave substance, koje trebaju biti pakirane i etiketirane u skladu sa pravilima i određenim kriterijima određenim ovim Zakonom kao i iz podzakonskim aktima donošenih na osnovu ovog zakona.

7.7. U slučajevima kada substance nisu potpuno testirane, etiketa osim podataka od preduzetih testova treba sadržati i natpis : “Pazljivo - substanca nije potpuno testirana”.

Član 8

Puštanje u promet registrovanih substanci

8.1. Registrovane substance u skladu sa članom 4, ovog Zakona u slučaju kada nisu u protivnosti sa kompetentnim organom, treba se pustiti u promet ne ranije od 60 dana posle nego što je primljena tehnička dokumentacija u skladu sa ovim Zakonom i podzakonskim aktovima donošenih na osnovu ovog zakona.

8.2. Ako Ministarstvo smatra da dokumentacija nije u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktovima donošenih na osnovu ovog zakona, substanca može se pustiti u promet samo 60 dana posle što je Ministarstvo informisao podnosioca prijave za notifikaciju da donese notifikaciju u skladu sa određenim uslovima ovim Zakonom i podzakonskim aktovima donošenih na osnovu ovog zakona.

8.3. Substance puštene u promet prema paragrafu 1 i 2 u članu 7 ovoga Zakona u slučaju neprotivljenja od kompetentnog organa, treba se pustiti u promet ne ranije od 30 dana posle primljenja tehničke dokumentacije u skladu sa ovim Zakonom i podzakonskim aktovima donošenih na osnovu ovog zakona.

8.4. Ako Ministarstvo smatra da dokumentacija nije u skladu sa zakonom i podzakonskim aktovima donošenih na osnovu ovog zakona, substanca može se pustiti u promet samo 30 dana posto Ministarstvo bude informisao podnosioca prijave za notifikaciju da donese notifikaciju u skladu sa predviđenim uslovima ovim Zakonom i podzakonskim aktovima donošenih na osnovu ovog zakona.

Član 9

Upotpunjavanje Informacije

Svaki prijavljenik substance sad već notificirane substance u skladu sa članom 4 paragraf 1 ili sa članom 7 paragraf 1 ovog zakona, obavezan je da informime Ministarstvo u slučaju:

- a) promene godišnje količine ili totalne substance puštene u promet;
- b) nova saznanja o efektima substance za sredinu i ljudsko zdravlje za koje Ministarstvo treba imati na znanju;
- c) druge razloge za upotrebu substance osim onih puštenih u promet a za koje Ministarstvo treba imati na znanju;
- d) svaku promenu u sastavu substance;
- e) svaku promenu njegovog statusa (proizvodjač ili uvoznik).

Član 10

Renotifikacija iste substance

10.1. Ako je nova substanca već prijavljena, u skladu sa članom 4 paragraf 1 ili članom 7 paragraf 1 ovog zakona, Ministarstvo može prihvatiti dokaze o ispitivanjima te substance koje je priložio prethodni podnosioc prijave, uz uslov da se prethodni podnosioc s time suglasio u pismenoj formi te ako podnosioc prijave dokaže da se radi o substanci koja je identična s već prijavljenom substancom, uključujući i stepen njezine čistoće i sadržaj nečistoće.

10.2. Pre nego što se tako izveštava, prvi prijavljenik treba se pismeno složiti o isveštenim rezultatima testova /studija koje je on prijavio.

10.3. Pre nego što se vrše eksperimenti na kičmenjacima u cilju predaje prijave za notifikaciju u skladu sa članom 4 paragraf 1 ili članom 7 paragraf 1, ovoga Zakona izuzev od paragrafa 1 ovog člana, sledeći prijavljenik treba zatražiti od Ministrastva da ima na znanje:

- a) ako je substanca koju oni nameravaju da prijave prethodno prijavljena ili nije;
- b) ime i adresu prijavljenika, ponudivši evidenciju da on namerava da pušta u promet substancu i količinu koju on namerava da pušta u promet i upotrebu.

10.4. Ako Ministarstvo smatra da se ponudjenom evidencijom, prema paragrafu 3, ovoga člana substance su već prijavljene, dok prethodni prijavljenik nije zatražio ali je dobio privremeni izuzetak za odredbe ovoga člana, Ministar treba sledećem prijavljeniku ponuditi ime i adresu prethodnog prijavljenika i treba informisati za ime i adresu sledećeg prijavljenika.

10.5. Prvi i sledeći prijavljenik trebaju preduzeti sledeće korake da bi postigli potrebni dogovor o razmeni informacija da bi izbegli ponovna testiranja na kičmenjacima, kao i da razmene informacije od vršenih testiranja na kičmenjacima dostavljene u skladu sa članom 6, ovoga Zakona.

Član 11

Konfidencija podataka

11.1. Svaki prijavljenik, koji smatra da ima potrebe sa konfidencijom podataka, može potencirati da se ponudjene informacije za članove 4, 7 i 9, ovoga zakona, smatra komercijalno senzitivnim zato njihovo otkriće može njega osetiti industrijalno ili komercijalno zato on želi da te informacije sadrži u tajnosti od svih osoba osim za kompetentne organe. U tom slučaju on je dužan da daje potpuno obrazloženje.

11.2. Imajući u obzir notifikacije i dostavljene informacije u skladu sa članovima 4 paragraf 1, 6 paragraf 1, 7 paragraf 1, 2 i 4 ovoga Zakona, industrijska tajna neće se sprovoditi za:

- a) trgovački naziv opasnih hemikalija;
- b) ime proizvođača i notifikatora, odnosno uvoznika ili prijavljenika;
- c) fizičko- hemijska svojstva hemikalija, referisane od dodatnih normativnih akata donetih na osnovu člana 4 paragraf 3 ovoga Zakona;
- d) mogući načini pretvorenja substanci na bezopasne;
- e) sazimanje rezultata od toksikoloških zaminacija i eko – toksikoloških;
- f) podatke o stepenu čistoće i sadržaj opasnih dodatka u substanci, ako su one opasne i ako su one potrebne za klasifikaciju i etiketiranje opasnih hemikalija prema članu 3 tačke (i), ovoga člana, u cilju njihovih predstavljanja na Listi prema članu 17 paragraf 3, ovoga Zakona;
- g) predložene količine, emergentne mere kao i zaštitne mere uređene sa podzakonskim aktovima donete na osnovu člana 4 tačka 1, ovoga Zakona ;
- h) informacije od sigurne Liste podataka;
- i) u slučaju registriranih substanci na spomenutoj Listi iz člana 17 paragraf 3 ovoga Zakona, analitičke metode koje omogućuju detekciju opasnih substanci kad se oslobadjaju u sredinu kao i ljudsko izloženje prema njima.

11.3. Ako prijavljenik treba kasnije sam da publicira konfidetalne podatke, on/ona treba informisati nadležni organ.

11.4. Ministarstvo nakon primanja notifikacije /informacije, treba odgovorno odlučiti koje se informacije obuhvaćaju u industrijalnoj tajni i komercijalnoj prema paragrafu 1 ovoga člana, i takve informacije treba da se primaju kao tajne konfidetalne, kao takve treba da se smatraju i od drugih organa.

11.5. Informacije iz paragrafa 4, ovoga člana, i ako se mogu dati obuhvaćenim osobama u administrativnom postupku ili zakonskim koji obuhvaćaju sankcije koje se preduzimaju u cilju kontrolisanja puštenih substanci u promet i osobama koje učestvuju ili trebaju se slušati na zakonskim i administrativnim procedurama.

Član 12

Obaveza za čuvanje podataka

Prijavljenik nove substance dužan je da deklaraciju substance i potvrdu za podatke za tu substancu sačuva najmanje pet godina od prestanka njene proizvodnje, odnosno od njenog puštanja na promet.

III POGLAVLJE

PROCENJIVANJE NOVIH SUBSTANCI

Član 13

Dužnosti Ministarstva

13.1. Ministarstvo, posle primljenja vršenih notifikacija u skladu sa članom 4 paragraf 1, članom 7 paragraf 1 i paragraf 2 ovoga Zakona, treba procenjivati opasnost u skladu sa određenim metodama i principima i podzakonskim normativnim aktovima osnovan na zakonodavstvo EZ-a na snazi.

13.2. Procenjivanje treba sadržati preporuke za najtačnije metode za testiranje substance i, kada je potrebno, takodje treba obuhvatiti preporuke o merama koje će se preduzeti da bi smanjio opasnost od hemijske substance u prometu koje deluje na sredinu i ljudsko zdravlje; procenjivanje kao takvo treba se neprestano upotpuniti sa dodatnim informacijama date na osnovu člana 6, člana 7 paragraf 4 i člana 9 Ovoga zakona.

13.3. Povodom vršenih notifikacija prema članu 4 ovoga zakona, u roku od 60 dana posle primljenja notifikacije, Ministarstvo pismeno treba informisati prijavljenika o notifikaciji dali je priznata ili odbijena.

13.4. Ako se primi dokumentacija, Ministarstvo treba informisati prijavljenika za službeni broj dodeljen za ovu notifikaciju.

13.5. Povodom vršenih notifikacija prema članu 7 ovoga Zakona, u roku 30 dana posle primljenja notifikacije, Ministarstvo pismeno treba informisati prijavljenika zahteva za notifikaciju jeste ili nije priznata notifikacija.

13.6. Ministarstvo drži registar novih registrovanih substanci i notificiranih lica za ove substance.

13.7. Ministar bazirajući se na zakonodavstvo EZ na snazi, donosi podzakonske akte koje određuju opšte principe za testiranje hemikalija, i koji određuju detaljno metode za testiranje fizičko-hemijskog sastava substanci, toksičnost i ekotoksičnost i laboratorijske testove, u skladu sa dobrim laboratorijskim praksama koje će se preduzeti tokom sprovođenja odredaba ovog zakona.

Član 14

Imenovane osobe od Ministarstvo za vršenje tehničke procene

14.1. Tehničku procenu substance, trebaju vršiti pravne osobe imenovane od Ministarstva, u skladu sa ovim Zakonom i podzakonskim aktovima donošenih na osnovu ovog zakona.

14.2. Pravne osobe iz paragrafa 1, ovog člana, trebaju proceniti realnu i potencijalnu opasnost substance naspram sredine i ljudskog zdravlja u skladu sa novim naučnim istraživanjima i osnovane na dobru laboratorijsku praksu.

14.3. Registar pravnih osoba iz paragrafa 1 ovog člana drži se i neprekidno upotpunjuje od Ministarstva, ista se treba objaviti.

14.4. Detaljni zahtevi za pravne osobe i spomenute metode procene na paragraf 1 ovom članu određuju se sa podzakonskim aktima koji donosi Ministarstvo bazirajući se na zakonodavstvo EZ-a na snazi, standarde, zahteve i uputstva EZ-a.

Član 15

Medjunarodna saradnja i registri ELINCS EINECS

15.1. Na medjunarodnom nivou, Ministarstvo treba podstaknuti saradnju i razmenu podataka o novim substancama registrirane u registrima ELINCS i EINECS.

15.2. Ministar sa podzakonskim aktovima, određuje način objave i upotpune registra iz paragrafa 1 ovoga člana.

IV POGLAVLJE

KLASIFIKOVANJE, PAKETIRANJE I ETIKETIRANJE OPASNIH HEMIKALIJA

Član 16

Opšta pravila

Opasne substance ne mogu se pustiti u promet i upotrebu ako one nisu klasificirane, pakirane i etiketirane u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktovima donošenih ovim zakonom.

Član 17

Klasifikovanje substanci

17.1. Substance razvrstavaju se na osnovu sastava prema određenoj kategorizaciji članom 3 tačka (i), ovoga Zakona, imajući u obzir nečistoće u slučajevima kada njihova koncentracija prelazi limite koncentracije prema paragrafu 3 ovoga člana.

17.2. Opšti principi klasifikacije i etiketiranja substanci i preparata određuju se od Ministarstva sa podzakonskim aktima.

17.3. Ministar, sa podzakonskim aktima, treba objaviti listu klasifikovanih substanci, prema principima iz stava 1 i 2, ovoga člana, zajedno sa klasifikovanjem i njihovim usaglašenim etiketiranjem.

17.4. Opasne substance registrirane u skladu sa paragrafom 3, ovoga člana, treba, kad je potrebno, da se karakteriziraju sa limitima koncentracije ili sa drugim parametrima koji omogućavaju procenjivanje opasnosti od preparata za sredinu i ljudsko zdravlje koje sadržavaju opasne substance ili hemikalije kao nečiste.

Član 18 Paketiranje substanci

18.1. Zabranjuje se puštanje u promet i upotreba opasnih substanci koje ne ispunjavaju uslove za paketiranje, kao što su:

- a) paketiranje treba biti dizajnirano i konstruirano na načinu koji ne dozvoljava izlazak iz sadržaja; međutim ovaj uslov se ne primenjuje kada se opisuju i sredstva bezbednosti;
- b) sastavni materijal pakiranja i vezanja ne treba biti subjekat nepoželjnog uticaja od sastava ili da hemijski formira opasne sastave sa sadržajem na tom pakiranju.
- c) paketiranje, vezivanje i zaptivanje treba biti čvrsto da bi bilo sigurno da sadržaj u paketu može izdržati normalne stresove i izazove uoči zadržavanja;
- d) kontejneri snabdeveni sa opremom za zatvaranje ili zaptivanje, trebaju se dizajnirati na takav način da njihov sadržaj može se raspršiti ili prelivati;
- e) svako paketiranje bilo kakvog kapaciteta koji sadržava tvrde substance koje su namenjene široj javnosti i koje nose etikete “vrlo otrovne”, “otrovne” i “korozivna”, prema ovom Zakonu, treba biti čvrst da bi bio otporan na dečji dodir i treba imati upozorenje na opasnost.

18.2. Paketiranje opasnih preparata, obuhvativši ovde i pakiranja za hemikalije za širu upotrebu koje mogu se pronaći na tržištu, ne trebaju ličiti na obične jestive ambalaže ili za širu upotrebu dobara.

18.3. Tehničke specifičnosti uređaja iz paragrafa 1 tačka (e) ovoga člana, trebaju se odrediti sa podzakonskim aktovima koje donosi Ministar.

Član 19 Etiketiranje substanci

19.1. Zabranjuje se puštanje u promet opasnih substanci koje ne ispunjavaju uslove za etiketiranje i njihovo paketiranje u njihovoj ambalaži.

19.2. Svako etiketirano pakovanje treba na jasan i stalan način sadržiti sledeće informacije:

- a) naziv substance sa jednim od određenih principa na članu 17 paragraf 3, ovoga Zakona, a ako substancia nije registrirana, naziv treba da mu se da upotrebljavajući neki međunarodni prihvaćeni naziv;
- b) ime, punu adresu i telefonski broj odgovorne osobe za puštanje u promet, koji mogu biti proizvođač, uvoznik ili distributor;
- c) simboli opasnosti, gde su spominjeni, i opasni uticaji koji su obuhvaćeni u korišćenju substance, u skladu sa podzakonskim aktima usvojene od Ministra;
- d) standardne oznake (R-oznaka-) koja pokazuju posebne opasnosti koja proizlaze prilikom upotrebe substanci, u skladu sa podzakonskim aktima usvojene od Ministra;
- e) standardne oznake u kojima se radi o sigurnom korišćenju substanci (S-oznaka-), u skladu sa podzakonskim aktima usvojene od Ministra;
- f) broj EC, uzet od registra EINECS, onda kad je dat.

19.3. U slučajevima iritirajućih substanci, mnogo zapaljivih, zapaljivih i oksidovajuće, indikator R- oznake i S- oznake ne trebaju biti na pakiranju ako pakiranje ne sadrži više od 125 ml. Ovo se također sprovodi i kod slučajeva kada je ista zapremina štetnih substanci nije namenjena široj javnosti.

19.4. Pokazivaci kao “nije otrovno”, “nije štetno”, ili drugi slični pokazivači ne trebaju se stavljati na pakiranju substanci koji su subjekti ovoga Zakona.

19.5. Detaljne odredbe za implementaciju uslova za etiketiranje, simbola za opasnost i pokazivaca, i upotreba oznake “R” i oznake “S”, ministar određuje sa podzakonskim aktima.

19.6. Svaka jedinica za pakiranje opasnih hemikalija treba ponuditi upustvo za upotrebu u svim službenim jezicima, uskladjene sa uslovima određenim ovim Zakonom.

Član 20 Reklamiranje

Svako reklamiranje hemijskih substanci koja pripadaju jednoj ili više kategorija specificirane iz člana 3 tačka (i) ovog Zakona obuhvatiće jasno i vidno izlaganje kategorije ili kategorija po ovom članu.

Član 21 Lista tehničke sigurnosti

21.1. Profesionalni korisnici treba da preduzimaju potrebne mere za zaštitu sredine, ljudskog zdravlja i sigurnosti radnika u radnim mestima, pre puštanja u promet opasnih substanci. Svaki proizvođač ili distributor treba predati listu tehničke sigurnosti sa potrebnim informacijama za zaštitu sredine i ljudskog zdravlja.

21.2. Lista tehničke sigurnosti treba se pismeno komunicirati na papiru ili elektronskoj verziji.

21.3. Proizvođač, uvoznik ili distributor treba predati primaocu Liste tehničke sigurnosti sve nove relevantne informacije o substanci koje su dostižne za njega.

21.4. Detaljna pravila za elaboraciju, distribuciju, sadržaj i forme Liste tehničke sigurnosti iz paragrafa 1 ovog člana, Ministar određiće podzakonskim aktom u skladu sa zakonodavstvom EZ-a na snazi.

V POGLAVLJE

STAVLJANJE U PROMET I UPOTREBA OPASNIH HEMIKALIJA

Član 22

Uslovi za stavljanje u promet i upotrebu hemikalija

22.1. Svaka osoba koja će da stavlja u promet, koristi hemikalije ili opasne preparate dužan je da ispuni specifične uslove određene od Vlade preko podzakonskih akta, koji su bazirani u zakonodavstvo EZ-a.

22.2. Specifičnim uslovima određeni paragrafom 1 ovog člana se spoprazumeju:

- a) uslovi pod kojima će se upotrebiti i puštati u promet opasne hemikalije,
- b) uslovi pod kojima hemikalije i opasni preparati će se čuvati sa sigurnošću i zahteve za menadžiranje opasnosti obavljajući identifikaciju preko njegove procene,
- c) uslovi pod kojima će se vršiti uvoz i izvoz hemikalija i opasnih preparata u, i sa Kosova,
- d) sačinjavanje lista za hemikalije i opasne preparate koja će se podvrgnuti određenim restrikcijama (tačno definisane).

Član 23

Nacionalni plan za sigurnost od hemikalija

23.1. Za stalno vodjenje nacionalne politike iz oblasti sigurnosti od opasnih hemikalija, Vlada Kosova, sa predlogom Ministarstva donosi nacionalni Plan za sigurnost od hemikalija.

23.2. O sadržaju, postupku, i roku za adaptaciju i usklađenje Nacionalnog Plana za Hemijsku Bezbednost donosi odluku Ministarstvo sa posebnim podzakonskim aktom.

VI POGLAVLJE

NADZOR I KONTROLA

Član 24

Odgovorni organi za hemikalije

24.1. Ministar podzakonskim aktom imenuje odgovorni organ za notifikaciju hemikalija koji prema odredbama ovog Zakona vrši ove zadatke:

- a) prima i razmatra notifikaciju;
- b) održava evidenciju za nove registrirane substance i aplikante za ove substance;
- c) održava evidenciju za sakupljene godišnje podatke od fizičkih ili pravnih osoba;
- d) održava evidenciju za podatke iz Liste tehnicke-sigurnosti;
- e) održava registar o slučajevima trovanja;
- f) kontroliše i potvrđuje, deklaracije i upustva za upotrebu hemikalija;

- g) organizuje edukaciju za zaštitu od opasnih hemikalija, kao i izdaje certifikat za dobijana znanja za uticaj opasnih hemikalija na životnu sredinu i ljudsko zdravlje.
- h) obavlja druga posla za koja ministar smatra da su neophodne za sprovođenje i potrebnu kontrolu zakona.

24.2 . Potrebna finansijska sredstva za funkcionisanje organa prema paragrafu 1, osigurat će se iz Budjeta Ministarstva .

24.3. Budjet iz paragrafa 2 ovog člana obuhvata i sredstva za funkcionisanje delatnosti pravnih lica koja Ministarstvo ovlašćuje za vršenje nekih tehničkih i laboratorijskih funkcija.

Član 25

Administrativni i inspekcijiski nadzor

25.1. Administrativni nadzor o sprovođenju odredaba ovog Zakona i drugim podzakonskim aktovima donošenih na osnovu ovog zakona, vrši Ministarstvo.

25.2. Inspekcijiski nadzor o sprovođenju odredaba ovog zakona i podzakonskih aktova donošenih na osnovu njega, vršiće Inspektor sredine.

25.3. Fizičke i pravne osobe dužne su da inspektoru sredine omogućavaju nadzor bez smetnji za uzimanje podataka i potrebne informacije u vezi hemikalija.

25.4. Inspektor sredine u vršenju inspekcijiske dužnosti kontroliše prostor, objekte, aparature, uređjaje i dokumentaciju.

Član 26

Prava i dužnosti inspektora

U vršenju inspekcijiske dužnosti, inspektor ima pravo i dužnost da:

- a) zabrani proizvodnju, puštanje u promet, korišćenje opasnih hemikalija kao i prema potrebi naredjuje njihovo uništenje ako konstatuje da i ako se pravilno upotrebljavaju, hemikalije mogu uzrokovati štetne posledice za sredinu i ljudsko zdravlje;
- b) zabrani delatnosti koje nisu ispunile uslove za proizvodnju , puštanje u promet i upotrebu opasnih hemikalija;
- c) naredjuje eliminisanje nepravilnosti u vezi sa proizvodnjom , puštanjem u promet i upotrebom opasnih hemikalija ako te nepravilnosti stvarno predstavljaju opasnost za životnu sredinu i ljudsko zdravlje;
- d) naredjuje redovnu ekzaminaciju opasnih hemikalija da bi ponovo procenio njihova opasna svojstva;
- e) ako postoji sumnja o promeni svojstva hemikalije, uzima uzorke za verifikacije;
- f) zabrani puštanje u promet opasnih hemikalija ako ambalaža, pakovanje i etiketiranje nije u skladu sa odredbama ovoga Zakona;

- g) zabrani puštanje u promet opasnih hemikalija ako prema mišljenju odgovornog Organa za hemikalije, dokumentacija opasnih hemikalija nije u skladu sa ovim Zakonom;
- h) naređuje druge mere za koje je ovlašćen odredbama ovoga zakona i podzakonskim aktima donošenih na osnovu zakona.

Član 27

Uvoz, izvoz i tranzit hemikalija

U procesu nadzora opasnih hemikalija iz člana 3 tačka (i) podtačke (iv) do (xv) ovoga Zakona, inspektor sredine ima pravo i dužnost da:

- a) zabranjuje uvoz opasnih hemikalija, čije puštanje u promet je zabranjen na Kosovu i narediti da se ista treba vraćati pošaljocu;
- b) u saradnju i asistenciju sa carinicima da zabranjuje tranzitni prelaz opasnih hemikalija kod kojih je ambalaža, pakotiranje ili etiketiranje nije u skladu sa odredbama ovoga Zakona i usvojenih podzakonskih aktova na osnovu ovog Zakona, kao i da naređuje da opasne hemikalije vraćaju pošaljocu;
- c) naređuje sprovođenje drugih mera kada su u interesu zaštite ljudskog zdravlja i životne sredine prilikom uvoza, izvoza i tranzita hemikalija.

Član 28

Rešenje inspektora sredine

28.1. Inspektor sredine donosi pismeno rešenje.

28.2. Inspektor sredine donosi trenutno usmeno rešenje i izdaje usmenu naredbu koja se evidentira u zapisnik, samo u slučajevima kao što sledi:

- a) kada opasnost za životnu sredinu, ljudski život i zdravlje zatraži da se deluje odmah i bez zakašnjenja;
- b) kada postoji opasnost za sakrivanjem, promenom ili izmenom i uništenjem dokaza ako se ne postupi odmah.

Član 29

Pravo na žalbu

Pravna ili fizička osoba nezadovoljna sa odlukama nadzornih organa, donošene na osnovu odredaba ovog zakona, imaju pravo na žalbu po utvrđenom postupku prema Zakonu o upravnom postupku.

VII POGLAVLJE

KAZNENE MERE

Član 30 Prekršaji

30.1. Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 50.000 € za prekršaj će se kazniti pravna ili fizička osoba, ako:

- a) proizvodi ili stavlja u promet novu substancu bez notifikacije Ministarstva, ko se predviđa se u članovima 4, 5, 6, 7 i 10 ovog Zakona;
- b) u slučaju svake promene ili novih naučnih saznanja za opasnost od nove substance ne informiše Ministarstvo;
- c) ne ponudjuje Ministarstvu potrebne informacije prema članovima 6, 9 i 10, ovoga Zakona;
- d) ne čuva podatke i potvrde za ekzaminaciju nove substance prema članu 12, ovoga Zakona;
- e) pušta u promet opasne hemikalije koje nisu klasificirane, paketicirane i etiketicirane u skladu sa ovim Zakonom i podzakonskim aktima;
- f) reklamira opasne substance u suprotnosti sa odredbama člana 20 ovog Zakona.
- g) ne ponudjuje Listu tenicke sigurnosti ili ponudjuje neadekvatnu Listu tehnicke sigurnosti;

30.2. Osobe koje ne poštuju princip konfidencije, iz člana 11 ovoga Zakona, i posle završetka zapošljenja, kazniće se za prekršaj u iznosu od 1.000 do 10.000 €.

30.3. Odgovorne osobe pravnih osoba kazniće se u iznosu sa od 300 do 1.500 €.

VIII POGLAVLJE

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 31 Usvajanje Nacionalnog Plana

Na predlog Ministarstva, Vlada usvaja Nacionalni Plan sigurnosti od hemikalija u roku od dva godina od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 32 Usvajanje podzakonskih akata

Vlada i Ministar dužne su da sve podzakonske aktove koji proizlaze iz ovoga Zakona, donose u roku od 24 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 33
Uskladjivanje delatnosti

Pravne i fizičke osobe koje proizvode, puštaju u promet ili koriste opasne hemikalije iz člana 3 tačka i) ovog zakona, treba uskladiti njihova delovanja sa odredbama ovog Zakona, u roku od 24 meseci, od dana stupanja u snagu ovog Zakona.

Član 34
Stavljanje van snage suprotnih odredbi

Stupanjem na snagu ovoga zakona, prestaje sa važenjem prethodna odredba koja uređuje ovu oblast i koja je u suprotnosti sa odredbama ovoga Zakona.

Član 35
Sprovođenje administrativne procedure

Za sprovođenje odredaba ovoga Zakona i odredbi koje proizlaze iz ovog Zakona, sprovodiće se odredbe Zakona o upravnom postupku, osim ako nije drugačije određeno ovim Zakonom.

Član 36
Stupanje na snagu

Ovaj Zakon stupa na snagu, posle usvajanja od Skupštine Kosova i proglašenja od strane Specijalnog Predstavnik Generalnog Sekretara.

Zakon br. 02-L-116
27 aprila 2007

Predsednik Skupštine Kosova,

Kolë Berisha